

Oslo, 27. mars 2020

Til
Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Hørings svar fra Norsk Barnevernsamband på NOU 2019: En styrket familietjeneste

Norsk Barnevernsamband (NBS) takker for muligheten til å komme med en høringsuttalelse til NOU 2019: En styrket familietjeneste. NBS er en uavhengig sammenslutning som samler organisasjoner, arbeidsplasser og enkeltpersoner som har fokus på barnevern i vid forstand. Vi arrangerer norsk og nordiske barnevernkongresser og eier/driver tidsskriftet Norges Barnevern.

Generelt

NBS er glade for at det nå foreligger en grundig gjennomgang av familievernet, og vi har følgende innspill og kommentarer til NOU 2019:20.

Vi støtter utvalgets forslag om å endre navnet på familievertjenesten til familietjenesten, og vil anvende familietjenesten som begrep i vår høringsuttalelse. Vi er kjent med at mange brukere har vanskeligheter med å skille mellom familievernet og barnevernet, særlig familier med minoritetsbakgrunn, og at noen av disse ikke benytter seg av familietjenestens tilbud ut fra misforståelser om innholdet i familietjenesten.

NBS ser det som viktig at familietjenestens særpreg og særegne verdier videreføres og at den fortsatt skal bygge på den systemiske metodikken og en familieteoretisk tilnærming som vektlegger kontekst og relasjoner, samtidig som det er viktig å understreke at det er behov for kunnskap om ulike faglige tilnærminger og perspektiver innen disse retningene. Vi gir vår tilslutning til at familietjenesten fortsatt skal være en lovpålagt forebyggende tjeneste med særtrekk som lavterskel, gratis, ikke diagnostiserende og forebyggende folkehelseperspektiv. Vi ser det som sentralt at tjenesten skal være et lavterskeltilbud til alle familier, par og

enkeltpersoner med familierelaterte problemer, ikke minst må det legges til rette for barn og unges deltakelse og medvirkning.

NBS vil understreke at familietjenesten trenger en teoretisk tilnærming som inkluderer flere andre teoretiske tilnærminger enn systemteorien. I arbeidet med å utvikle tjenester for familier med minoritetsbakgrunn, foreldre fratatt omsorg for barn osv trengs det også kunnskap om sosial støtte, betydningen av selvhjelp og likemannsarbeid, gruppearbeid osv. I arbeidet med disse brukerne vil det i mange tilfeller være behov for gruppetiltak i tillegg til individuelle tilnærminger, en kompetanse som må finnes i familietjenesten.

Styrking av barn og unges medvirkning

NBS støtter forslaget om å lovfeste at alle barn og unge får tilbud om å delta i samtale med familietjenesten i forbindelse med foreldresamtaler og mekling.

Oppmerksomheten på barn- og unges situasjon i familietjenesten har fått økt oppmerksomhet de senere årene, og dette er noe som NBS vil understreke betydningen av, ikke minst barn og unges medvirkning i familietjenesten. Det har lenge vært et behov for å legge større vekt på barn og unges medvirkning i flere av de sentrale arbeidsområdene i familietjenesten, blant annet i arbeidet med samlivsbrudd og i meklingsarbeidet og, ikke minst, i familietjenesten arbeidet med foreldre i høykonfliktsaker. Ved enkelte familiekontorer anvendes familieråd, en modell hentet fra barneverntjenesten, for å legge til rette for barn og unges deltakelse i familietjenesten arbeid med høykonfliktsaker. Vi savner at denne modellen er omtalt i NOU:2019 som et verktøy for å fremme barn og unges medvirkning. Det er ikke tilstrekkelig å lovfeste barn og unges rett til å delta i samtaler med familievernnet, men det må også legges til rette for hvordan barn og unge skal delta og på deres premisser. Bruk av familieråd er nettopp en modell som vektlegger en prosessuell og relasjonell forståelse av barn og unges deltakelse og som bør kunne benyttes i mye større grad i familietjenesten arbeid med å legge til rette for økt deltakelse for barn og unge.

Familietjenestens målgrupper

Vi ser med skepsis på forslaget om å avgrense målgruppen, og da særlig forslaget om at familier, par og enkeltpersoner som ikke har barn eller som har voksne barn ikke lenger skal inngå i familietjenestens kjernevirksomhet. Dette kan bety at unge par som planlegger å få barn, foreldre med unge voksne barn, foreldre med døde barn osv ikke vil få hjelp av familietjenesten. Et slikt forslag står i strid med prinsippet om at familietjenesten skal vektlegge forebyggende arbeid, men også at det skal være et lavterskeltilbud og ha en sentral rolle i folkehelsearbeidet. Dette vil kunne bety at foreldre med barn under omsorg ikke lenger skal inngå i familietjenesten kjernevirksomhet, noe som NBS er svært uenig i. Forslaget om å ekskludere familier, par og enkeltpersoner 'som ikke har barn' synes i liten grad å harmonisere med nye og moderne familieformer.

Vi er også uenig i at familietjenesten arbeid med foreldre som er fratatt omsorgen for barn ikke bør være en prioritert målgruppe for familietjenesten. Grunnen til at familietjeneste fikk et særskilt ansvar for å følge opp denne gruppen foreldre var at denne foreldregruppen ikke får tilstrekkelig oppfølging av barneverntjenesten. Det er ulike grunner til dette, men en sentral begrunnelse for at familietjenesten skal følge opp denne foreldregruppen er at disse foreldrene i mange tilfeller har større tillit til familietjenesten enn barneverntjenesten som tok fra dem barna. God oppfølging av foreldre fratatt omsorgen for barn er av stor betydning for barnets beste, både når målet er tilbakeføring av barn som er under omsorg og når det gjelder å bedre foreldrenes fungering når barna skal forbli under omsorg og fortsatt ha samvær med barna. Dommene i EMD kan tyde på at det skal legges større vekt på oppfølging av foreldre med tanke på tilbakeføring, men også når det gjelder å forebygge omsorgsovertakelser. Vil foreldre som frivillig har plassert barn i fosterhjem for en periode, og som ikke har barna boende hjemme, kunne bli avvist dersom de oppsøker hjelp fra familietjenesten?

NBS finner ikke en god begrunnelse for at familietjenesten ikke skal fortsette å bygge opp kompetanse på å forebygge radikaliserings gjennom veiledning av foreldre som har barn som kan stå i fare for å bli radikalisert. Radikaliserings av barn og unge er et alvorlig samfunnsproblem, og en nedprioritering av arbeidet med å forebygge en slik utvikling må i alle fall være nedfelt i andre tjenester før familietjenesten nedprioriterer denne oppgaven.

NBS støtter forslaget om en ekstern evaluering av spisskompetansemiljømodellen og den interne organiseringen og styringen av Bufetat.

Likeverdig tilbud

NBS gir sin tilslutning til tiltakene som kan bidra til å gjøre familietjenesten til et likeverdig tilbud, for eksempel bruk av kvalifiserte tolker, tilpasset informasjon om tjenestene til ulike brukergrupper, økt samarbeid og samordning i tjenesteapparatet, ansettelse av person med minoritetspråklig bakgrunn og styrking av kompetanse rundt tjenestetilbud til LHBT personer. Kulturkompetanse som gir kultursensitivitet må også i større grad vektlegges i utdanningene av familieterapeuter.

En stor utfordring for familietjenesten er at tjenesten sliter med å rekruttere par og familier med minoritetsbakgrunn. Det er derfor viktig at familietjenesten i større grad enn det som gjøres i dag, etablerer samarbeid med andre tjenester og lavterskeltilbud som kan fungere som brobyggere og kulturtolker mellom minoritetsmiljøer og ordinære hjelpetjenester som familietjenesten.

Tilgjengelighet og kapasitet

I tillegg til at familietjenesten skal være av god kvalitet og tilrettelagt for den enkelte og ulike grupper, må den være tilgjengelig og ha god nok kapasitet. NBS støtter forslagene om oppretting av nye kontorer, oppgradering av utekontoret, utvikling av digitale tjenester, en nasjonal rådtelefon og en generell utvidelse av kapasiteten til familietjenesten. Likevel er kanskje en av de største utfordringene at mange ikke kjenner til familietjenesten. Økt

informasjon om familietjenesten, bør være et satsningsområde. Vi ser det som særlig viktig at familietjenesten gjøres bedre kjent i minoritetsmiljøene, blant annet ved de inngår i undervisningen på introduksjonsprogrammet til innvandrere.

NBS ønsker lykke til med det videre arbeidet og ta gjerne kontakt hvis det er behov for utdypning av våre synspunkter og innspill.

Med vennlig hilsen,

Norsk Barnevernsamband

v/ leder

Tor Slettebø